

Bölüm 19

JİNEKOLOJİK DEĞERLENDİRME, TANI VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ

Sevde AKSU¹

İÇİNDEKİLER

- ◆ Giriş
- ◆ Jinekolojik Değerlendirme ve İlişki Kurma
- ◆ Jinekolojik Test ve İşlemler
- ◆ Jinekolojide Tedavi ve Bakım Yöntemleri

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

Hedef 1	Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği alanında değerlendirme, tanı ve tedavi yaklaşımlarını açıklayabilir.
Hedef 2	Jinekolojik değerlendirme, tanı ve tedavi yöntemleri alanındaki uygulamalarını etik ve mesleki ilkeler ve yasal düzenlemeleri göz önünde bulundurarak yerine getirir.
Hedef 3	Jinekolojik veya obstetrik şikayetlerle başvuran hastaların anamnez ve fiziksel muayene bulgularına göre tanı testlerini seçebilir ve test sonuçlarını değerlendirebilir.
Hedef 4	Jinekolojik değerlendirme, tanı ve tedavi yöntemleri alanında birey ve toplumun sağlığının korunmasına yönelik uygulamaları/önlemleri açıklayabilir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD., sevde.c@gmail.com

KAYNAKLAR

- American Collage of Obstetricians and Gynecologists. Primary and preventive care:periodic assessments. Washington, DC:American Collage of Obstetrician and gynecologists; 2000:Committee Opinion No:246.
- Kadının Statüsü Genel Başkanlığı (2018a). Türkiye'de Kadın <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/turkiyedekadin/>, Erişim tarihi: 20.03.2021.
- Kadının Statüsü Genel Başkanlığı (2018b). <http://www.kadininstatusu.gov.tr/data/542a8e0b369dc-31550b3ac30/saglik.pdf/>, Erişim tarihi: 20.03.2021.
- Damewood MD, Keye WR, Coddington CC. (Çeviri=Güven SG.) Ofis jinekoloji ve cerrahi prosedürler. Danforth's Obstetrick ve Jinekoloji. 10. Baskı. (Ed. Gibbs RS, Karlan BY, Haney AF, Nygaard IE.) 10. Baskı, İstanbul, Güneş Tıp Kitabevleri, s.515-540.
- Berek JS, Hillard PJA. İlk değerlendirme ve ilişki kurmak. In: Berek JS, eds. Novak jinekoloji. 13. ed. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri, 2004;3-21.
- Güngör, İ. Jinekolojik Değerlendirme ve Tanı Tedavi Yöntemleri, In: Hemşire ve Ebelere Yönelik Kadın Sağlığı ve Hastalıkları. 1. Baskı İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri, 2015, 86-105
- Atasü T, Şahmay S. Jinekoloji. In: Atasü T, Şahmay S. Jinekolojik Muayenede Taniya Yardımcı Yöntemler. 2. baskı. İstanbul: Nobel Tıp kitabevleri, 2001;65-88.
- Sarpkaya D, Vural G. Hemşirelikte Dört Bilme Yolunun Jinekolojik Muayenede Kullanımı. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. 2014;7(2):124-127.
- ACOG Committee Opinion No. 754: The Utility of and Indications for Routine Pelvic Examination. Obstet Gynecol 2018; 132: e174.
- Carusi DA. The gynecologic history and pelvic examination <https://www.uptodate.com/contents/the-gynecologic-history-and-pelvic-examination/>, Erişim tarihi: 15.03.2021.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü Ulusal aile planlaması hizmet rehberi. http://www.istanbul.saglik.gov.tr/w/sb/halksag/belge/mevzuat/ulusaile_plan_hizmet_rehberi1_cilt.pdf/, Erişim tarihi: 15.03.2021.
- Breast Cancer Risk Assessment and Screening in Average-Risk Women. https://www.acog.org/clinical/clinical-guidance/practice_bulletin/articles/2017/07/breast-cancer-risk-assessment-and-screening-in-average-risk-women/, Erişim tarihi: 20.03.2021.
- Henderson JT, Harper CC, Gutin S, Saraiya M, Chapman J, Sawaya GF. Routine bimanual pelvic examinations: practices and beliefs of US obstetrician-gynecologists. Am J Obstet Gynecol. 2013;208:109.e1-109.e7.
- Committee on Gynecologic Practice. Committee opinion no. 534: Wellwoman visit. Obstet Gynecol 2012; 120:421-4.
- Taşkın L. Jinekolojide tanı, tedavi ve bakım. İçinde: Taşkın L, ed. Taşkın L, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. Ankara: Sistem Ofset Matbacılık, 2012.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kansere Dairesi Başkanlığı Kansere Taramaları. <http://hsqm.saglik.gov.tr/tr/kanser-taramalari/>, Erişim tarihi: 20.03.2021.
- Özerdoğan N, Gürsoy E. Serviks Kanseri Korunma ve Hemşirelik. Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics. 2017;3(1):40-9.
- Wise LA, Willis SK, Perkins RB, Wesselink AK, Klann A, Crowe HM, Hahn KA, Mikkelsen EM, Hatch EE. A prospective study of treatments for cervical intraepithelial neoplasia and fecundability. American Journal of Obstetrics and Gynecology. 2020; 223(1): 96.e1-96.e15.
- Johnson CA, James D, Marzan A, Armaos M. Cervical Cancer: An Overview of Pathophysiology and Management. Seminars in Oncology Nursing. 2019;35(2):166-174.
- Munakata S, Sasaki S, Takase M, Okatake R, Suzuki Y, Yamamoto T, Yanoh K. Practical usefulness of atypical endometrial cell categories within the new classification of endometrial cytology when applied to conventional smears. Cytopathology. 2017; 28:131-139.
- ACOG Committee on Practice Bulletins Gynecology. Practice bulletin no. 136: Management Of Abnormal Uterine Bleeding Associated With Ovulatory Dysfunction. Obstet Gynecol. 2013;122(1):176-85.
- Accreditation Council for Continuing Medical Education (ACCME) <https://www.asccp.org/management-guidelines/>, Erişim tarihi: 20.03.2021.
- Tokgoz VY, Oge T. The Effectiveness of Hysteroscopy in Evaluating Asymptomatic Postmenopausal Patients with Thickened Endometrium, Osmangazi Journal of Medicine. 2020;42(1):7-13.
- Sarvi F, Alleyassin A, Aghahosseini M, Ghasemi M, Gity S. Hysteroscopy: A necessary method for detecting uterine pathologies in post-menopausal women with abnormal uterine bleeding or increased endometrial thickness. Turk J Obstet Gynecol. 2016;13:183-8.
- The Use of Hysteroscopy for the Diagnosis and Treatment of Intrauterine Pathology https://www.acog.org/-/media/project/acog/acogorg/clinical/files/committee_opinion/articles/2020/03/the-use-of-hysteroscopy-for-the-diagnosis-and-treatment-of-intrauterine-pathology.pdf/, Erişim tarihi: 20.03.2021.
- Munro MG, Brill A. Jinekolojik Endoskopi. İçinde: Berek Jonathan, ed. Berek Jonathan, Novak Jinekoloji. 13. Baskı. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri, 2004;711-760.
- Göde F, Gürbüz AS, Okay G, Işık AZ. Uterus Patolojileri Değerlendirmede Eş Zamanlı Yapılan Histerosalpingografi ve Histeroskopi Sonuçları Benzer mi? Selçuk Med J 2019;35(4): 255-258.
- Robbin JB, Sadowski EA, Maturen KE, Akin EA, Ascher SM, Brook OR, Cassella CR, Dassel M, Henrichsen TL, Learman LA, Patlas MN, Saphier C, Wasnik AP, Glanc P. Abnormal Uterine Bleeding. Journal of the American College of Radiology. 2020;17(11): 336-345.
- Aksoy A, Vefikuluçay YD. Jinekolojik Cerrahide Kanıtı Dayalı Uygulamalarda Yeni Bir Yaklaşım: Eras Protokolü ve Hemşirelik, Türkiye Klinikleri J Nurs Sci. 2018; 10(1);49-58.

30. ERAS Türkiye Derneği. ERAS protokolünün temel öğeleri. <http://eras.org.tr/page.php?id=10&saglikCalisani=true> E.T.: 05.04.2019/, Erişim tarihi: 20.03.2021.
31. American College of Obstetricians and Gynecologists Committee on Gynecologic Practice, ACOG Committee opinion. Perioperative Pathways: Enhanced Recovery After Surgery. American College of Obstetricians and Gynecologists 2018;132 (3): 120-130.
32. Bilgiç D, Yağcan H, Güler B, Aypar NN. Jinekolojik cerrahide ameliyat öncesi ve sonrası kanıta dayalı bakım uygulamaları. Sağlık Akademisyenleri Dergisi. 2019;6(2):114-21.
33. Jegatheeswaran K, Cormier B, Dube S, Gotlieb WH, Helpmand L, Kwon JS, Lau S, Mah S, May T, Saab D, McNeill M, Plante M, Renaud MC, Shamiya S, Vicus D, Parra-Herran C, Feigenberg T. Evaluating the diagnostic performance of preoperative endometrial biopsies in patients diagnosed with high grade endometrial cancer: A study of the Society of Gynecologic Oncology Community of Practice. Gynecologic Oncology . 2020;159(1): 52-7.
34. Wilson LF, Pandeya N, Byles J, Mishra GD. Hysterectomy status and all cause mortality in a 21 year Australian population-based cohort study. American Journal of Obstetrics and Gynecology, 2019; 220(1), 83-94.
35. Dr. Robert Casanova. Beckmann and Ling's Obstetrics and Gynecology. 8 ed. Wolters Kluwer Health; Eighth, International basım, 2018.
36. Howard WJ, Rock JA. Abdominal hysterectomy. In'Te-Linde's operative gynaecology 10th ed', Eds Howard WJ and Rock JA. Lippincott: Williams & Wilkins, Philadelphia, 2018: 727-43.
37. Schorge JO, Schaffer JI, Halvarson .M, Hoffma, BL, Bradshaw KD, Cunningham FG. (2010). Williams Jinekoloji. (Gökhan Yıldırım, Çev. Ed.). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 905-49.
38. Ramdhan RC, Loukas M, Tubbs RS. Anatomical complications of hysterectomy: A review. Clinical Anatomy, 2017; 30 (7), 946-952.
39. ACOG. Committee Opinion No 701: Choosing the Route of Hysterectomy for Benign Disease https://journals.lww.com/greenjournal/Fulltext/2017/06000/Committee_Opinion_No_701__Choosing_the_Route_of.49.aspx/, Erişim tarihi: 21.03.2021.
40. OECD (2013). International variations in a selected number of surgical procedures. https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5k49h4p5g9mwen.pdf?expires=1571769415&id=id&accname=guest&checksum=1DC3474B_5B419C5FBFD9290E56304376/, Erişim tarihi: 21.03.2021.
41. Bolsoy N. Histerektomi. İn: Olgularla jinekolojik hastalıklarda bakım içinde, ed. Birsen Karaca Saydam. Ankara: Nobel Tıp Kitabevi, 2019: 235-241.
42. Kavlak T. Histerektomide preoperatif solunum, yatak içi egzersiz ve mobilizasyon eğitiminin postoperatif ağrı ve mobilizasyon düzeyine etkisinin belirlenmesi (Doktora Tezi). Sağlık bilimleri üniversitesi, Ankara, 2017.
43. Papadakis MA, McPhee SJ. Rabow MW. Güncel Tıbbi Tanı ve Tedavi Çeviri Ed: Müftüoğlu E, Kadiroğlu AK, Kara İH. Güncel Tıbbi Tanı ve Tedavi. Ankara. Akademisyen Tıp Kitabevi 2016;54:1630-50.
44. Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2011: <https://www.resmigazete.gov.tr/>, Erişim tarihi: 25.04.2021.
45. Kırılı AA. Stereotaktik radyocerrahi ve stereotaktik beden radyoterapisi uygulamalarında manyetik rezonans görüntüleme tabanlı tedavi planlama sisteminin kullanılabilirliği (Yüksek lisans tezi). Hacettepe üniversitesi sağlık bölümleri enstitüsü, radyoterapi fiziyoloji programı, Ankara, 2021.
46. Hart DM, Norman J. Resimli jinekoloji. Çeviri editörleri= Batoğlu AS, Mollamahmutoğlu L. 5. Baskı. Güneş Kitapevleri, Ankara, 2003 ISBN=975-8531-53-0.
47. Kemikler G, Aslay I. Brakiterapinin Radyobiyojisi. Türkiye Klinikleri Radiat Oncol-Special Topics 2017;3(1):60-71.
48. İnel S. Radyoterapi ve brakiterapide yan etkiler. CBU-SBED. 2018, 5(1):17-19.
49. Rose P, Yates P: Person centred nursing care in radiation oncology: a case study.: European Journal of Oncology Nursing 2013;17: 554-562.
50. Elf M, Poutilova M, Öhrn K: A dynamic conceptual model of care planning.: Scand J Caring Sci 2007;21:530-538

KISALTMALAR

ACOG	:American College of Obstetricians and Gynecologist
AFP	:Alfafetoprotein
CEA	:Carsinoembriyonik antijen
ERAS	:Enhanced Recovery After Surgery Society
HSG	:Histerosalpingografi
IGRT	:Yoğunluk Ayarlı RT (YART), Görüntü Kılavuzluğunda RT
LH	:Laparoskopik Histerektomi
MR	:Manyetik rezonans
PMS	:Premenstruel sendrom
Pap-smear	:Papanicolaou Smear Testi
RT	:Radyoterapi
SRC	:Stereotaktik Radyocerrahi
SBRT	:Stereotaktik Beden Radyoterapisi
SSC	:Squamous cell carcinom
TAH	:Total Histerektomi
TAH-BSO	:Total Abdominal Histerektomi ve Bilateral Salfingo-oferektomi
TPS	:Tedavi planlama sistemlerindeki
USG	:Ultrasonografi